

*”FÖRSÖK MED MILJÖMEDVETNA OCH UTHÅLLIGA
ODLINGSSYSTEM MED JORDBRUKS- VALLFRÖ-, GRÖNSAKS OCH
ENERGIGRÖDOR ” L4-3410*

Lägesrapport för år 2006

Övergång till växtföljdsomlopp 4

Planering och information

Under året har Referensgruppen haft två sammanträden; ett i februari och ett i juli. I anslutning till februarisammanträdet inbjöds till bildvisning och resultatgenomgång. Sommarmötet var förlagt till Bolle-rup.

Under året har AU-arbetat med planering av växtföljdsomlopp 4. Se nedan.

Omfattande planering av resultatsammanställning och rapport för tidigare och innevarande växtföljdsomlopp har skett och sker i en redaktionskommitté. i ett förstärkt AU.

Nytt växtföljdsomlopp 2006-2012

Under året har finjustering av nya växtföljder med fokus på grönsaker, energi, vallfrö pågått. Mycket tid har ägnats åt infasning av nya grödor (lök, morötter, hampa, klöverfrö) samt hantering av rötrest från biogasvallar.

Avsikten är att utföra projektet på befintliga försöksytor på vilka det pågått en unik odling med olika odlingssystem oavbrutet sedan 1987.

I Önnestad kombineras jordbruksgrödorna inklusive sockerbeter med grönsaksodling (morot, lök) i konventionell och ekologisk odling samt tillförsel av rötrest från biogasproduktion baserad på växtmaterial. Dessutom ska tetraploid, sen rödklöver odlas till frö.

Satsningen ingår som en del i Kristianstadsbygdens satsning på grönsaksproduktion och går i linje med Region Skånes miljövårdsfonds satsning på sambandet mellan miljön och hälsan.

I Bollerup kombineras skånska jordbruksgrödor med nya baljväxter (lupin) och vitklöverfröodling samt sker nysatsning på energigrödorna hampa och etanolvete. Växtnäring ska tillföras med rötrest från biogasproduktion baserad på växtmaterial.

Under 2006 har de nya växtföljderna anpassats till rätta förfrukter. Därefter är vår plan att genomföra projektet i ett sexårigt växtföljdsomlopp.

Finansiering

Ett varmt tack till samtliga medfinansiärer varav Jordbruksverket är störst. Nya medfinansiärer är Kristianstads Sparbank och Sparbanken Syd. Andra är Partnerskap, Alnarp och SL-stiftelsen samt Hushållningssällskapet i Kristianstad.

Oväntat avhopp från Region Skåne som varit vår stabila medfinansiär under tre växtföljdsomlopp har tvingat oss att upphöra med ordinarie verksamhet i Östra Ljungby som pågått 1986-2005. Med hopp om nytt läge valde vi att lägga Östra Ljungby i ”malpåse under” under 2007.

Uppvaktning av tänkbara finansiärer pågår ständigt.

Växtodlingssäsongen 2006

De höstsådda grödorna etablerade sig oroväckande väl under den varma hösten 2005. Sammanhängande snötäcke som sträckte sig från annandag jul till mitten av mars medförde kraftiga snömögelangrepp med utglesade bestånd. Uppkörning var inte ovanligt, dock inga försöksgrödor. Snömögelförekomsten på Bollerup var av underordnad betydelse. Höstvetete och rågvete återhämtade sig snabbt.

Våren var kall med långsam upptorkning. Jorden var stum och strukturkänslig. Den ideala såtiden infann sig aldrig. På Bollerup stördes uppkomsten av kombinationen strukturskada/torka. Gynnsamma väderbetingelser därefter med behaglig lufttemperatur och lagom med regn gjorde att tillväxten blev snabb på bekostnad av dålig rotutveckling. Juli minns vi som synnerligen varm och torr, mindre än 10 mm. Brådmognad kunde iakttas allt efter växtplatsernas vattenstatus. Tillgång till konstbevattning har för många haft avgörande betydelse.

Vid tröskperiodens början i slutet av juli var vattenhalterna synnerligen låga. Därefter blev det omvänt förhållande. Dagsregn i hela augusti med totalt ca 250 mm. komplicerade skördearbetet med kraftiga kvalitetsstörningar (axgroning) som följd.

Om vallskördarna finns mycket att önska. Även om skörd 1 och skörd 3 blev bra så fattas för många skörd 2. Det gäller bl.a. för Bollerup.

Sammantaget kunde vi tack vare försöksutförarnas påpasslighet skörda hem samtliga grödor med hygglig kvalitet från båda försöksplatserna. En varm september med lagom nederbörd blev en kanonskörde-månad för bl.a. potatis, lök, morötter i Önnestad samt ypperligt väder för höstsådd på både Bollerup och Önnestad. Den fortsatta värmen i oktober innebar att vallinsådderna i Önnestad utvecklades så väl att utöver insåningsgrödan även en grönmasseskörd kunde genomföras.

Växtnäringstillförsel

Växtnäringstillförseln i de konventionella systemen har styrts av SJV:s rapport ”Riktlinjer för gödsling och kalkning 2006”. Vid fördelning av rötrest och ekologiska gödselmedel. I de ekologiska systemen har ekorådgivare givit råd med hjälp av bl.a. växtnäringsskalanser (STANK).

Försöksvisning

Den 5 juli 2006 genomfördes en försöksvisning av Bollerupsförsöket i anslutning till Referensgruppens sommarmöte. Särskilt intresse visades för de nya grödorna hampa, etanolvete.

Vid detta tillfälle överlämnades 50 000 kr från Sparbanken Syds Stiftelse avsedd för Bollerupsförsöket 2006.

Försöken väger tungt i undervisning och används flitigt på de olika Naturbruksgymnasierna.

Projektet är unikt

Försöksprojektet med dess långsiktighet (1986-2006) är unikt och många av de frågeställningar som uppkommer i den tilltagande hållbarhets- och kretsloppsdebatten kan besvaras tack vare detta försöksprojekt. Sålunda blir projektet med ”miljömedvetna och uthålliga odlingsformer” värdefullare för varje år som går.

Försöksresultat

Årets försöksresultat kommer liksom tidigare att sammanställas och användas vid rådgivning till lantbrukare, som underlag för information till beslutsfattare och våra politiker samt i undervisningssyfte. Försök som ger möjlighet att jämföra olika odlingsformer med obruten växtodling i 20 år är unikt. För dem som jobbar med forskning och utveckling som berör miljö och hållbarhet, ges här utmärkta möjligheter att skaffa referenser. T.ex. kärnprov för bakning, potatis för toxikologisk undersökning jämförande jordprovtagning m.m.

Under året har en omfattande sammanställning som omsluter hela innevarande växtföljdsomlopp påbörjats. En **databas** anpassad till nätet är under uppbyggnad. Vår målsättning är att huvuddelen av försöksregistreringarna skall bli tillgängliga för forskare och andra intresserade under 2007.

Kristianstad oktober 2006

Ingemar Larsson

Projektledare för ”Försök med miljövänliga och hållbara odlingsformer”

0708-945366